Stockholms läns landsting

7

Motion 2017:43 av Tara Twana (S) och Ann Bly Lässman (S) om att förebygga karies bland barn på förskolan

LS 2017-1156

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2018-05-09

LS 2017-1156

Landstingsstyrelsen

Motion 2017:43 av Tara Twana (S) och Ann Bly Lässman (S) om att förebygga karies bland barn på förskolan

Föredragande landstingsråd: Anna Starbrink

Ärendebeskrivning

Tara Twana (S) och Ann Bly Lässman (S) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion i vilken de yrkar på att landstinget tillsammans med kommuner och folktandvården startar ett projekt med syfte att förebygga karies bland barn på förskolan.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen bevarad.

Landstingsrådsberedningens motivering

Tandhälsan hos barn och unga i Stockholms län har förbättrats avsevärt under den senaste tioårsperioden. För treåringar syns en förbättring även i områden där tandhälsan är som sämst. Tandhälsan hos barn och unga kan generellt betecknas som mycket god.

Landstinget har delat in länet i olika vårdbehovsområden - där det finns fyra olika nivåer. Detta för att beskriva tandhälsan hos barn och unga. Indelningen ses över varje år och anpassas till hur tandhälsan utvecklas.

Det finns dock skillnader i tandhälsan mellan olika kommuner och stadsdelar i länet. Skillnaderna mellan olika områden i länet fortsätter dock att minska. Förändringarna beror främst på en förbättring i behovsområde 4 - där tandhälsan är som sämst. En större andel barn och ungdomar har kariesskadade tänder i vårdbehovsområde 3 och 4 än i områdena 1 och 2.

Socioekonomiska faktorer är en del av förklaringen till skillnaderna i tandhälsan

I den senaste rapporten om Tandhälsan hos barn och ungdomar i Stockholms län 2017 har den största förbättringen skett i åldersgruppen 19 år. Även i åldersgruppen 13 år redovisas en förbättring. Andelen kariesskadade tänder har minskat i gruppen. Andelen treåringar med kariesskadade tänder är oförändrat och ligger på en stadigt låg nivå. För sjuåringar är andel kariesskadade tänder oförändrat jämfört med år 2016. Över en något längre period har dock en försämring skett för denna åldersgrupp och det gäller för många delar av landet.

Skillnaderna mellan flickors och pojkars tandhälsa är generellt sett liten. Stockholms län når flera av de mål WHO ställt upp om tandhälsan för barn och unga.

Det bedrivs ett aktivt arbete i Stockholms län för att ytterligare förbättra tandhälsan hos barn och unga. Fluortanten (och fluormän) har kommit tillbaka. De ger information i länets alla skolor om tandborstning med fluortandkräm. I förskolan vid 6 års ålder och i årskurs 5 erbjuds och initieras även fluorsköljning. Lärarna ser därefter till att fluorsköljningen genomförs regelbundet. Varje år får över 50 000 elever munvårdslektioner och fluorsköljning görs hos drygt 8 500 barn i socioekonomiskt utsatta områden.

I vårdbehovsområdena 3 och 4 görs fluorlackning av vissa tänder vid olika åldrar. Dessa åtgärder genomförs även i samtliga behovsområden på individuell indikation. Folktandvården bedriver ett kariespreventivt program för barn och unga på samtliga sina kliniker inom allmäntandvården. I utsatta områden förstärks programmet med ytterligare insatser. Utbildning om tandhälsa för föräldrar bedrivs även på BVC.

Ett Akademiskt barntandsvårdscentrum, beläget på Eastmaninstitutet, har startat. Detta för att förbättra tandhälsan hos barn i Stockholms län . Barntandvårdscentrum är ett samarbete mellan Folktandvården i Stockholms län, den odontologiska institutionen vid Karolinska institutet och Stockholms läns landsting. Barntandvårdscentrum bedriver forskning, utbildning och behandling. Man genomför riktade insatser för barn som har karies. Barn som har karies får en handledare som stödjer och lotsar barnet genom tandvården. Genom aktiva åtgärder försöker man minska tandvårdsrädslan hos äldre barn. Tandvårdscentrum har en viktig roll i att utveckla, modernisera och samordna vårdprogram för barn- och ungdomstandvården.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har nyligen gjort en genomlysning av barn och ungdomstandvården i Stockholms län. Det finns ett 30-tal förbättringsförslag som varit ute på remiss. Ett samlat förslag om ytterligare förbättringar av barn – och ungdomstandvården kommer att presenteras under år 2018. Det gäller särskilt förebyggande insatser för de minsta barnen.

Inom Stockholms läns landsting tillämpas många av de arbetssätt och metoder som gäller inom Jönköpingsmodellen och som motionärerna föreslår ska införas i Stockholms län. Det kan dock vara svårt att tillämpa vissa delar av modellen i Stockholms län eftersom det finns skillnader i de organisatoriska strukturerna om man jämför de båda länen. Information ges i alla skolor i Stockholms län om tandborstning med fluortandkräm och fluorsköljning genomförs i utsatta områden. Förslag om att ytterligare förbättra tandhälsan för barn och ungdomar kommer från Hälso- och sjukvårdsförvaltningen under år 2018.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:43
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 20 februari 2018
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 9 januari 2018

Irene Svenonius

Anna Starbrink

Gustaf Drougge

Landstingsstyrelsen
Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab
Malin Örnjäger

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-04-11

LS 2017-1156

Landstingsstyrelsen

Motion 2017:43 av Tara Twana (S) och Ann Bly Lässman (S) om att förebygga karies bland barn på förskolan

Ärendebeskrivning

Tara Twana (S) och Ann Bly Lässman (S) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion i vilken de yrkar på att landstinget tillsammans med kommuner och folktandvården startar ett projekt med syfte att förebygga karies bland barn på förskolan.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:43
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 20 februari 2018
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 9 januari 2018

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Motionärerna föreslår landstingsfullmäktige att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att starta ett projekt för att förebygga karies bland barn på förskolan enligt Jönköpingsmodellen.

Mot bakgrund av den nyligen genomförda översynen av den allmänna barn- och ungdomstandvården i Stockholms län och de åtgärdsförslag som ska presenteras under 2018 anser förvaltningen att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund
Tara Twana (S) och Ann Bly Lässman (S) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion i vilken de yrkar på att landstingsfullmäktige ska ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att tillsammans med berörda kommuner och folktandvården starta ett projekt enligt Jönköpingsmodellen för att minska karies bland förskolebarn. Projektet ska genomföras i vårdbehovsområde 3 och 4.

Motionen har remitterats till hälso- och sjukvårdsnämnden.

Överväganden
Jönköpingsmodellen är en samverkansmodell som bygger på att samtliga förskolebarn borstar tänderna under uppsikt av en vuxen person. Modellen förutsätter ett tätt samarbete mellan olika aktörer som barn- och mödravårdscentraler och förskolor. Hälso- och sjukvårdsnämnden framhåller i sitt yttrande att modellen är svår att kopiera i sin helhet inom Stockholms län bland annat på grund av organisationsstrukturer bland de samarbetande aktörerna. Landstinget tillämpar dock redan idag många av de arbetssätt som är införda i Region Jönköping, bland annat informationsinsatser i skolor och förskolor samt fluorlackning vid åldrarna 7 och 13.

Landstinget har delat in länets alla basområden i fyra olika nivåer, så kallade vårdbehovsområden. Indelningen baseras på tandhälsan hos barn och ungdomar i respektive basområde. Folktandvården Stockholms län AB har i uppdrag att genomföra riktade förebyggande insatser i de områden där tandhälsan är som sämst, i vårdbehovsområde 3 och 4. Indelningen görs om årligen utifrån uppgifter om tandhälsa som vårdgivarna registrerar.

Under åren 2017-2019 tillför landstinget forsknings- och utvecklingsresurser till Akademiskt Barntandvårdscentrum, ABC, för att ytterligare förstärka fokus på att utjämna och förbättra tandvårdshälsan i de olika vårdbehovsområdena. ABC är ett samarbete mellan Folktandvården i Stockholm län AB och odontologiska institutionen vid Karolinska Institutet och etablerades 2016 i enlighet med landstingets Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting (LS 1310-1325). De resurser som landstinget tillför skapar förutsättningar för att utveckla, modernisera och samordna vårdprogram inom barn- och ungdomstandvården i Stockholms län.

Hälso- och sjukvårdsnämnden framhåller i sitt yttrande den nyligen genomförda översynen av den allmänna barn- och ungdomstandvården i Stockholms län. Rapporten, som presenterades våren 2017, innehåller flertalet förbättringsförslag kring barn- och ungdomstandvården (HSN 1501-0183). Enligt uppdraget ska hälso- och sjukvårdsförvaltningen utifrån rapporten presentera ett samlat förslag med åtgärder under 2018, inkluderat förebyggande verksamhet för förskolebarn.

Mot bakgrund av ovan anser förvaltningen att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet att anse motionen besvarad har inga ekonomiska konsekvenser.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Carl Rydingstam
Chef ledningsstaben

Beslutsexpediering:
Akt
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Landstingsdirektörens stab

Godkänd av Malin Frenning, 2018-04-11

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -09- 12
Dnr LS 2017-1156

MOTION

2017-09-12

2017:43

Motion av Tara Twana (S) om att förebygga karies bland barn på förskolan

Tandhälsan har stor betydelse för hela kroppen och det psykiska välmående. Ett aktivt förebyggande arbete, särskilt hos barn, unga och äldre är avgörande för att stärka den generella hälsan hos befolkningen. I Stockholm har tandhälsan förbättrats kontinuerligt, men tyvärr ser vi en utveckling där tandhälsa har kommit att bli en klassfråga. Idag råder stora skillnader i tandhälsa beroende på var i Stockholm man bor. Tandhälsorapporten visar att i området Rinkeby Kista har cirka 11 procent av treåringar kariesskadade tänder, jämfört med Södermalm där mindre än en procent har karies.

Majoriteten av de barn och unga i Stockholms län som drabbas av karies kommer från familjer med låg utbildningsnivå, låg inkomst och familjer med migrationsbakgrund. Barn från denna typ av sociala miljöer har ofta sämre tandvårdsvanor och besöker tandvården mer sällan, vilket i sin tur hänger samman med deras högre kariesförekomst, än barn som växer upp under mer socialt gynnade omständigheter.

Det finns andra landsting som lyckats betydligt bättre med att få ner kariesskador bland barn och det är dags för Stockholms läns landsting att ta till sig av de goda exempel som finns.

Region Jönköpings län har under 14 års tid haft projektet "Tillsammans mot tandtrollen" som går ut på att få barn på förskolan att borsta tänderna efter frukost. Projektet är ett samarbete mellan Folktandvården, förskolor, fritidshem, familjedaghem i Region Jönköpings län för att ge barnen friskare tänder. Genom att barnen får borsta tänderna efter frukost på förskolan har fantastiskt fina resultat nåtts sedan projektet startade 2004. Omfattande kariesskador bland 6-åringar har minskat kraftigt. Tandhälsan ligger i topp för regionens sexåringar i nationella jämförelser. Andelen kariesfria sexåringar i regionen har ökat från 73 procent 2004 till 81 procent år 2016. Nyckeln till Jönköpings läns succé är att Folktandvården behåller kontakten med barnen genom hela skolan, utöver det årliga besöket hos tandläkaren.

Även Region Örebro län har tagit efter Jönköping och startade år 2008 projektet "Glada tanden" som över 40 förskolor i länet idag är med i. Regionen har satt in en rad åtgärder som tandborstning på vissa förskolor, fluorsköljning på skolor och information till nyblivna föräldrar i ett par bostadsområden.

Eftersom tandborstningsprojekt på förskolor har varit så framgångsrikt, och samtidigt är en enkel lösning för att förbättra tandhälsan hos barn, så borde Stockholms läns landsting ta efter Jönköping och starta upp ett liknande projekt. För största effekt bör man starta i vårdbehovsområde 3 och 4 där tandhälsan är som sämst i länet.

Med anledning av ovanstående yrkas:

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att starta ett projekt tillsammans med berörda kommuner och Folktandvården för att minska karies. Projektet ska genomföras i vårdbehovsområde 3 och 4 där tandhälsan är som sämst i länet.

Stockholm den 12 september 2017

Tara Twana (S)

Ann Bly Lässman (S)

Hälso- och sjukvårdsnämnden
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

PROTOKOLLSUTDRAG 2/2018
§ 37

SAMMANTRÄDESDAG
2018-02-20

Justerat Anna Starbrink (L)
Dag Larsson (S)

Anslagsdatum 2018-02-23

§ 37 Yttrande över motion 2017:43 av Tara Twana (S) om att förebygga karies bland barn på förskolan HSN 2017-1815

Ärendebeskrivning
Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2017:43. I motionen föreslår Tara Twana (S) att hälso- och sjukvårdsnämnden, tillsammans med berörda kommuner och Folktandvården, med region Jönköping som modell, startar ett projekt för att minska kariesförekomsten hos förskolebarn inom vårdbehovsområde 3 och 4, där tandhälsan är som sämst i länet.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2018-01-09
Motion 2017:43 av Tara Twana (S).

Yrkanden
1) Ordföranden Anna Starbrink (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
2) Susanne Nordling (MP), Dag Larsson (S) och Håkan Jörnehed (V) yrkar bifall till motionen.

Proposition
Ordföranden Anna Starbrink (L) ställer proposition på förslagen och finner att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar enligt ordförandes yrkande.

Beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande.

Reservationer
Dag Larsson (S) anmäler att S-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.
Susanne Nordling (MP) anmäler att MP-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.
Håkan Jörnehed (V) anmäler att V-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.

Vid protokollet/rätt avskrivet intygas
Henrik Haij

Expedieras
LSF-Kansli
Akten

Hälso- och sjukvårdsnämnden
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-01-09

HSN 2017-1815

Handläggare:
Kjell Bjerrehorn

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2018-02-20

Yttrande över motion 2017:43 av Tara Twana (S) om att förebygga karies bland barn på förskolan

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2017:43. I motionen föreslår Tara Twana (S) att hälso- och sjukvårdsnämnden, tillsammans med berörda kommuner och Folktandvården, med region Jönköping som modell, startar ett projekt för att minska kariesförekomsten hos förskolebarn inom vårdbehovsområde 3 och 4, där tandhälsan är som sämst i länet.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2018-01-09
Motion 2017:43 av Tara Twana (S)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i programberedningen för tandvård.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Motionären hänvisar i sitt förslag till projekt till ett arbetssätt efter en modell från region Jönköping. Denna samverkansmodell mellan olika aktörer, anges ha medfört ”fantastiskt fina resultat med kraftigt minskade kariesskador och med tandhälsa i topp för regionens sexåringar i nationella jämförelser”.

”Jönköpingsmodellen” innehåller förebyggande åtgärder för förskolebarn som kan vara beaktansvärda, inte minst de som bygger på ett mycket nära samarbete mellan tandvården och såväl mödravårdscentraler (MVC) som barnavårdscentraler (BVC) och förskolor. Inom Stockholms läns landsting (SLL) har det varit svårare att etablera sådana samarbeten, bland annat beroende på organisationsstrukturer.

Vidare anförs att modellen ”går ut på att på förskolan borsta tänderna efter frukost”. Modellen bygger på att samtliga barn borstar tänderna under uppsikt av vuxen. Detta är ett arbetssätt som kräver ett nära samarbete mellan tandvården och de olika förskolorna i länets kommuner. Många av de arbetssätt som genomförts i region Jönköping är även införda i såväl Stockholm som i landet i övrigt. Detta innefattar bland annat information i alla länets skolor om tandborstning med fluortandkräm två gånger per dag samt fluorsköljningar i förskoleklass (6 år) och klass 5. Det innefattar även fluorlackning vid frambrott av den första molaren (”6-årstanden”, vid 7 år) respektive vid frambrott av den 2:a molaren vid 13 års ålder. De två sistnämnda åtgärderna är kollektiva åtgärder i vårdbehovsområdena 3 och 4, där tandhälsan är som sämst. Motsvarande och även andra åtgärder utförs på individuella indikationer oavsett vårdbehovsområde.

Vad avser tandhälsan kan noteras att 7-åringarnas tandhälsa har förbättrats avsevärt i Stockholm län under den gångna tioårsperioden. Stockholms läns landsting (SLL) redovisar data för 7-åringar istället för 6-åringar. Justerat för ålder är tandhälsan nu fullt jämförbar med rikets övriga 6-åringar vid den senaste nationella jämförelsen från Socialstyrelsen (2015). Region Jönköping ligger dock mycket riktigt ”i topp”, tillsammans med region Halland. Det mått som oftast används nationellt som kvitto på hur väl tandvården lyckats med barn och ungdomstandvården är dock *andelen barn- och ungdomar utan karies mellan tänderna (DFS-a = 0) vid 19 års ålder,* det vill säga vid den ålder landstingens ansvar för barn- och ungdomstandvården tidigare upphörde. År 2015 redovisade Socialstyrelsen 69 procent DFS-a = 0 för SLL respektive 70 procent för region Jönköping. Genomsnittet för landet var 70 procent, med en spridning mellan 65-88 procent.

Enligt en redovisning från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) 2015 är kostnaden, räknat per invånare, för den tandvård som landstingen svarar för avgjort lägst i landet i Stockholms läns landsting. Dessa kostnader hänför sig huvudsakligen till barn- och ungdomstandvård. Barn och ungdomstandvård, inklusive den förebyggande verksamheten, ska vara kostnadseffektiv. Den av SKL redovisade skillnaden medför dock att bland annat förebyggande åtgärder inte kan genomföras fullt ut.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har nyligen genomfört en genomlysning av den allmänna barn- och ungdomstandvården, inte minst vad avser förebyggande verksamhet för de minsta barnen. Rapporten innehåller ett 30-tal förbättringsförslag och har varit på remissrunda där även regionerna Jönköping och Halland yttrat sig. Förvaltningen avser att återkomma under

2018 med ett samlat förslag kring barn- och ungdomstandvårdens förutsättningar, och då inte minst vad avser förebyggande verksamhet för de minsta barnen.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Ann Eva Askensten
Avdelningschef